

Mgr Weronika Oleszczak-Momot

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Funkcjonowanie systemu sterylizacji i dezynfekcji w gabinetach stomatologicznych Zamojszczyzny oraz ocena skuteczności tego systemu przez lekarzy stomatologów”

Promotor rozprawy doktorskiej: Prof. nzw. dr hab. n. med. Mirosława Jarosza

Promotor pomocniczy: Dr n. med. Kinga Grzech-Leśniak

Streszczenie

Wprowadzenie: Gabinety stomatologiczne są miejscem, w którym istnieje ryzyko wystąpienia zdarzeń niepożądanych i niebezpiecznych dla zdrowia zarówno pacjenta jak i personelu medycznego. Dzięki właściwemu postępowaniu z narzędziami wielorazowego użycia od momentu ich użycia, aż do otwarcia sterylnego pakietu, uzyskuje się gwarancję bezpieczeństwa dla pacjentów. Na proces dekontaminacji narzędzi składają się procesy mycia i dezynfekcji oraz prawidłowy przebieg procesu sterylizacji potwierdzony skutecznymi wynikami kontroli fizycznej, chemicznej i biologicznej. Pożądaną standaryzację procesu mycia i dezynfekcji można osiągnąć poprzez metodę przygotowania przy użyciu technik maszynowych. W świetle *Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* w placówkach opieki stomatologicznej powinny być opracowane oraz stosowane procedury zapobiegające zakażeniom i chorobom zakaźnym, w tym między innymi procedury dekontaminacji skóry i błon śluzowych, wyrobów medycznych oraz powierzchni pomieszczeń i urządzeń. Kontrola wewnętrzna jest integralną częścią ogólnego systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń oraz chorób zakaźnych. Prawidłowo prowadzona powinna potwierdzać, że podejmowane działania i wdrożone w placówce procedury są zgodne z aktualnym stanem wiedzy, przepisami prawa oraz wytycznymi dotyczącymi zapobiegania zakażeniom.

Cel pracy: Głównym celem pracy była ocena funkcjonowania systemów sterylizacji i dezynfekcji w placówkach opieki stomatologicznej Zamojszczyzny oraz poznanie opinii lekarzy stomatologów na temat skuteczności prowadzonych procesów.

Metodyka badań własnych: Badaniem objęto 128 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, świadczących usługi w dziedzinie stomatologii, znajdujących się na terenie miasta Zamość oraz powiatu zamojskiego. Dla przeprowadzenia badań wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego za pomocą autorskiego narzędzia badawczego jakim był kwestionariusz wywiadu opracowany na potrzeby badania. Zgromadzony materiał poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem programu SPSS. Badanie istotności związku przeprowadzono w oparciu o zastosowanie testu Pearsona χ^2 .

Wyniki badań i wnioski: Wykonawcze akty prawne dotyczące prowadzenia oraz dokumentacji systemu sterylizacji i dezynfekcji umożliwią usystematyzowanie zagadnień dotyczących prawidłowych, jednolitych, monitorowanych i powtarzalnych procesów, mających szczególne znaczenie w profilaktyce zakażeń krwiopochodnych w gabinetach stomatologicznych zarówno dla personelu medycznego jak i osób sprawujących bieżący nadzór sanitarny. Potwierdzeniem skuteczności procesu sterylizacji jest systematyczne przeprowadzanie biologicznej kontroli skuteczności procesu sterylizacji. Niestety większość placówek na Zamojszczyźnie owe kontrole przeprowadza zaledwie 1 raz na 6 miesięcy. Istotnym jest także fakt, iż w większości gabinetów stomatologicznych nie stosuje się elektronicznych rejestrów parametrów cykli sterylizacji oraz urządzeń pomiarowych, a dokumentację odbycia cyklu stanowi rejestr w formie papierowej. Większość gabinetów stomatologicznych nie jest w stanie udokumentować użycia sterylneho pakietu do konkretnego pacjenta. Procesy dezynfekcji na Zamojszczyźnie, w dużym stopniu wciąż ograniczają się do metod manualnych, których monitorowanie jest zdecydowanie utrudnione, niż w przypadku walidowanych technik maszynowych. Większość ankietowanych twierdzi, iż aktualizuje procedury, natomiast biorąc pod uwagę szczegółowe pytania dotyczące postępowania w procesach dekontaminacji zauważamy brak spójności z wytycznymi dotyczącymi sterylizacji wyrobów medycznych. W większości placówek kontrole wewnętrzne są prowadzone zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, jednakże biorąc pod uwagę popełniane w placówkach błędy dotyczące procesów sterylizacji i dezynfekcji, można sugerować o ich nieskuteczności. Opinie lekarzy stomatologów dotyczące funkcjonowania procesów sterylizacji oraz dezynfekcji są pozytywne, co nie powinno walidować skuteczności procesów sterylizacji i dezynfekcji w placówkach opieki stomatologicznej.

Model docelowy: W oparciu o aktualne akty prawne, wytyczne dotyczące sterylizacji wyrobów medycznych oraz opracowane wyniki badań, które wykazały konieczność ujednolicenia wymagań w systemie sterylizacji i dezynfekcji w gabinetach stomatologicznych, opracowano **model docelowy funkcjonowania systemu sterylizacji oraz dezynfekcji w gabinetach stomatologicznych.**

Abstract

Introduction: Dental surgeries are places in which the risk of undesirable and hazardous situations for both the patient and the medical staff may occur. The patients' safety is guaranteed due to proper proceedings as regards reusable instruments from the moment they are begun to be used till the opening of the sterile package. Decontamination means washing and disinfection as well as the right process of sterilization confirmed by effective physical, chemical and biological monitoring. The required standardization of the process of washing and disinfection may be achieved through the method of preparation applying machinery technology. In the light of the Infectious Disease Prevention and Control Bill passed on 5th December 2015, certain procedures counteracting infections and infectious diseases including, among others, decontamination procedures of skin and mucosa, medical products, rooms and instruments ought to be applied in dental health centres. The internal control is an integral part of the general system of prevention and eradication of infectious diseases. If it is conducted appropriately, it should be confirmed that the undertaken actions and implemented in the medical facility procedures are in accordance with factual and valid knowledge, regulations and guidelines regarding the prevention of infections.

The aim of the work: The main objective of the study was the evaluation of the functioning of the systems of sterilization and disinfection in the dental health centres in Zamość and the Zamość district and becoming acquainted with the stomatologists' opinions as far as the effectiveness of the carried out processes is concerned.

The methodology of the study: 128 dental surgeries from Zamość and the Zamość region were examined. The method of the diagnostic survey was used with the personally prepared for the needs of the study questionnaire. The gathered data was analysed statistically with the use of the SPSS program. The study of the relevance was based on applying the Pearson χ^2 test.

The outcomes of the study and conclusions: Regulatory acts of law concerning keeping records of the system of sterilization and disinfection allow to systematize the issues connected with appropriate unambiguous monitored and repeatable processes of particular importance in the prevention of hematogenous infections among medical staff and those who supervise dental surgeries sanitarily. The confirmation of the sterilization process is biological systematic monitoring of its effectiveness. Unfortunately, most of the dental health centres in the Zamość region carried out such controls merely once in six months. It is essential that in most dental surgeries electronic registers of the parameters of sterilization cycles and measuring instruments are not used, registers of the cycles in the forms of paper copies are still common. The majority of the dental surgeries is not able to supply documentary evidence of the use of the sterile package for the particular patient. The processes of

disinfection in the region are confined to manual methods which monitoring is definitely limited in comparison to validated machinery techniques. Most interviewees claim that they update the procedures, however, taking into consideration precise questions about decontamination proceedings, it seems obvious that there is the lack of coherence with the medical instruments sterilization guidelines. In most dental surgeries internal monitoring is carried out with accordance to the binding acts of law, nevertheless, taking into consideration the shortcomings in the sterilization and disinfection processes, it may be deduced that they are ineffective. The stomatologists' opinions about the functioning of the sterilization and disinfection processes are positive, which should not validate the effectiveness of the sterilization and disinfection processes in dental health centres.

Target model: Based on the binding acts of law, guidelines as regards sterilization of medical instruments and the worked out results of the study which proved the necessity to unify the requirements concerning the system of sterilization and disinfection in dental surgeries, *the target model of the functioning of the sterilization and disinfection system in dental surgeries* has been evolved.